Vastencyclus 2026: Mensenrechten, het is nú tijd voor actie!
(1) Ga voor dienstbaarheid!

Lezing

Daarna werd Jezus door de Geest meegevoerd naar de woestijn om door de duivel op de proef gesteld te worden. Nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, had Hij grote honger. Toen kwam de beproever naar Hem toe en zei: 'Als U de Zoon van God bent, beveel die stenen dan in broden te veranderen.' Maar Jezus gaf hem ten antwoord: 'Er staat geschreven: "De mens leeft niet van brood alleen, maar van ieder woord dat klinkt uit de mond van God."' Vervolgens nam de duivel Hem mee naar de heilige stad, zette Hem op het hoogste punt van de tempel en zei tegen Hem: 'Als U de Zoon van God bent, spring dan naar beneden. Want er staat geschreven: "Zijn engelen zal Hij opdracht geven om U op hun handen te dragen, zodat U uw voet niet zult stoten aan een steen."' Jezus antwoordde: 'Er staat ook geschreven: "Stel de Heer, uw God, niet op de proef."' De duivel nam Hem opnieuw mee, nu naar een zeer hoge berg. Hij toonde Hem alle koninkrijken van de wereld in al hun pracht en zei: 'Dit alles zal ik U geven als U zich voor mij neerwerpt en mij aanbidt.' Daarop zei Jezus tegen hem: 'Ga weg, Satan! Want er staat geschreven: "Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen Hem."' Daarna liet de duivel Hem met rust, en meteen kwamen er engelen om Hem te dienen.

Mt 4,1-11 (NBV21)

Overweging

"Dit regime geeft niet om mensen" zei Sachli Gholamalizad, een Vlaamse actrice met Iraanse roots, op Radio 1. Ze sprak er over het regime van de ayatollahs. Die lieten de betogers in de straten van Teheran gewoon neerschieten: zeker zevenduizend burgers gedood.

En wat te denken over dokter Djalali – voormalig gastprofessor aan de VUB – die al tien jaar in een dodencel in Iran zit, na een veroordeling ter dood in een schijnproces en zonder enige vorm van bewijs. *"Dit regime geeft niet om mensen."*

En heb je de uitspraken van de voormalige Israëlische minister van defensie, Yoav Galant al eens gehoord? *"Ik heb een volledige belegering tegen Gaza bevolen. Geen elektriciteit, geen voedsel, geen water, geen brandstof. Alles op slot. Wij vechten tegen menselijke dieren."* Daarmee bedoelde hij de 2,2 miljoen Gazanen, … de burgerbevolking in Gaza. Menselijke 'DIEREN'?

In eigen land waarschuwt het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens in oktober 2025 voor een verontrustende tendens. Gemeenten krijgen steeds meer macht om de orde te handhaven en de criminaliteit aan te pakken. Prima zou je denken, maar zo kunnen ze ook een betogingsverbod opleggen 'ZONDER dat er een onafhankelijke rechter aan te pas komt'. Inderdaad een verontrustende tendens voor een democratie waarin vrijheid van meningsuiting en dus van betogen 'heilig' zouden moeten zijn.

Het zijn duidelijke gevallen waarin een of ander mensenrecht geschonden wordt. Het recht op een leven in vrijheid en veiligheid (Artikel 3 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) in het geval van het Iraanse volk), de afwezigheid van een eerlijk proces (Artikel 10) en de onderwerping aan een wrede en onmenselijke bestraffing (Artikel 5) in het geval van Dr. Djalali in een Iraanse

dodencel. Palestijnen die met dieren vergeleken worden en voor wie de mensenrechten blijkbaar niet gelden (Artikel 1) in het geval van de uitspraak van Yoav Galant en het aan banden leggen van het recht op vrijheid van mening en meningsuiting (Artikel 19) in het geval van gemeenten die eigenmachtig een betoging kunnen verbieden.

Omdat we in een wereld leven waarin mensenrechten steeds meer onder druk staan en waarin ook de verdedigers van mensenrechten "bedreigd en zelfs vermoord" worden, voert Broederlijk Delen dit jaar campagne over die mensenrechten onder de slogan "Het is nú tijd voor actie. De toekomst hebben we samen in de hand."

Maar wat zijn die mensenrechten nu? Hoe zijn ze ontstaan en wat is hun relevantie?

We zijn 1948 in het Palais de Chaillot in Parijs. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties - toen nog in Parijs - neemt de **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens** aan. Die werd niet opgesteld door een groepje wereldvreemde mensen, maar door diplomaten, politici en activisten. Zij waren na Wereldoorlog II van over heel de wereld samengekomen in Parijs en hebben gezegd: de gruweldaden tijdens Wereldoorlog II, de bombardementen op burgers, de genocide op de Joodse bevolking… dat mag nooit meer gebeuren. We hebben een 'ander' programma nodig voor de wereld. En beroemd is de foto waarop Eleanor Roosevelt de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens vasthoudt als een soort 'Magna Carta'.

Die verklaring bestaat uit 30 artikels.
Artikel 1 luidt "Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen." Belangrijk: het gaat altijd over 'mensen'. Er wordt vandaag door sommigen nogal wat mist gespuid wanneer men komt aandraven met de 'rechten van burgers', alsof men wil laten uitschijnen dat enkel burgers 'mensenrechten' hebben. Maar dat is uiteraard een leugen. Elke mens – legaal, illegaal, wit, zwart, homo of hetero, burger van een land of niet of wat dan ook – heeft gewoon mensenrechten. Omdat hij/zij mens is. Punt.

In die mensenrechten zit er geen hiërarchie. Ze zijn allemaal even belangrijk. Je kan wel een onderscheid maken tussen **twee soorten** mensenrechten: de **burgerlijk-politieke rechten** zoals de vrijheid van meningsuiting, het recht op vereniging, en de **economisch, sociale en culturele rechten** zoals recht op voedsel, recht op werk, recht op vrije tijd. Bij de burgerlijk politieke rechten willen we dat de overheid zich zo weinig mogelijk moeit: geef de mensen zoveel mogelijk vrijheden. Bij de economische, sociale en culturele rechten verwachten we van de overheid eerder een actieve houding: organiseer de maatschappij zo dat je die economisch, sociale en culturele rechten zoveel mogelijk kan garanderen.

Bekijken we artikel 1 van nabij. Daar staat niet alleen 'mensen' maar **ALLE** mensen. Het gaat over universaliteit. We hebben het dus over ALLE mensen, van welke cultuur, achtergrond, geloof ook ... overal ter wereld. En ook hier heb je weer mensen die vandaag graag wat mist spuien en zeggen *"die mensenrechten, dat is typisch iets van de 'Westerse' wereld: Europa, Canada, de VS,…"* Ja en neen. **Qua vorm ja** want ze zijn opgesteld als een plechtig document, een cataloog van artikels, een soort Magna Carta, en dat is een typisch westerse manier van doen. Maar **qua inhoud: helemaal niet.** Als je kijkt naar de waarden van gerechtigheid, van gelijkheid, van vrijheid die in die mensenrechten vervat zitten dan stellen we vast dat die veel vroeger in de wereld en ook vele andere plaatsen terug te vinden zijn. Dus NIET typisch westers! Het valt ook op dat diegenen die de 'mensenrechten' als een westers concept

afdoen vaak de mensenrechten-'schenders' zijn… Je moet maar eens de nieuwe wetten van de Taliban lezen. Waanzin! Lijfstraffen, de vrouwen ondergeschikt aan de mannen, klassenjustitie, enz… De betogers in Iran die hunkeren naar vrijheid ga je niet horen zeggen *"die mensenrechten…die zijn westers hoor, dus niet voor ons."*

Wies De Graeve, directeur van Amnesty Vlaanderen noemt de mensenrechten een moreel kompas. Waarom?

Omdat ze de voorwaarden, of de noden van een mens vervullen om 'menswaardig' te kunnen leven.
Wat zijn dan die noden van de mens dan?
De nood aan (1) identiteit: kunnen zijn wie je bent en dat kunnen uiten.
De nood aan (2) vrijheid: de vrijheid om naar hier te komen, om je leven te leiden zoals jij dat wil, om te discussiëren enz…
De nood aan (3) veiligheid: als je straks naar huis gaat, dat je niet voor je leven hoeft te vrezen.
De nood aan (4) welzijn: voldoende te eten hebben, een dak boven je hoofd hebben, enz…

Elk artikel van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is een concrete vertaling van één van die vier noden. In de komende weken gaan we inzoomen op verschillende cases met betrekking tot de mensenrechten. Volgende week bekijken we de campagneclip van Broederlijk Delen. Daarin maken we kennis met mensenrechtenverdedigers uit Israël-Palestina, uit Oost-Congo en Bolivia. Ondanks alle tegenstand doen zij verder. Zij geven hoop omdat ze zelf de handen uit de mouwen steken, de mensenrechtenschendingen aanklagen en een vuist maken voor de mensenrechten.

Momenteel leven we in een wereld waar die mensenrechten 'vaker' geschonden worden of waar men ze openlijk relativeert. We gaan er niet op vooruit, maar achteruit. Daarom is het belangrijk om deze achteruitgang te remmen en te stoppen door zelf actie te onder nemen. Laten we dat als christelijke gemeenschap van De Lier ook doen. En begin er al eens mee met ze regelmatig te lezen. Want onbekend is onbemind.

Karel Ceule
De Lier, Brugge, 22 februari 2026

<u>Bronnen</u>

*lezing van Wies De Graeve, directeur van Amnesty Vlaanderen, over de mensenrechten bij Broederlijk Delen
*De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens
*De revolutiekrant van Broederlijk Delen